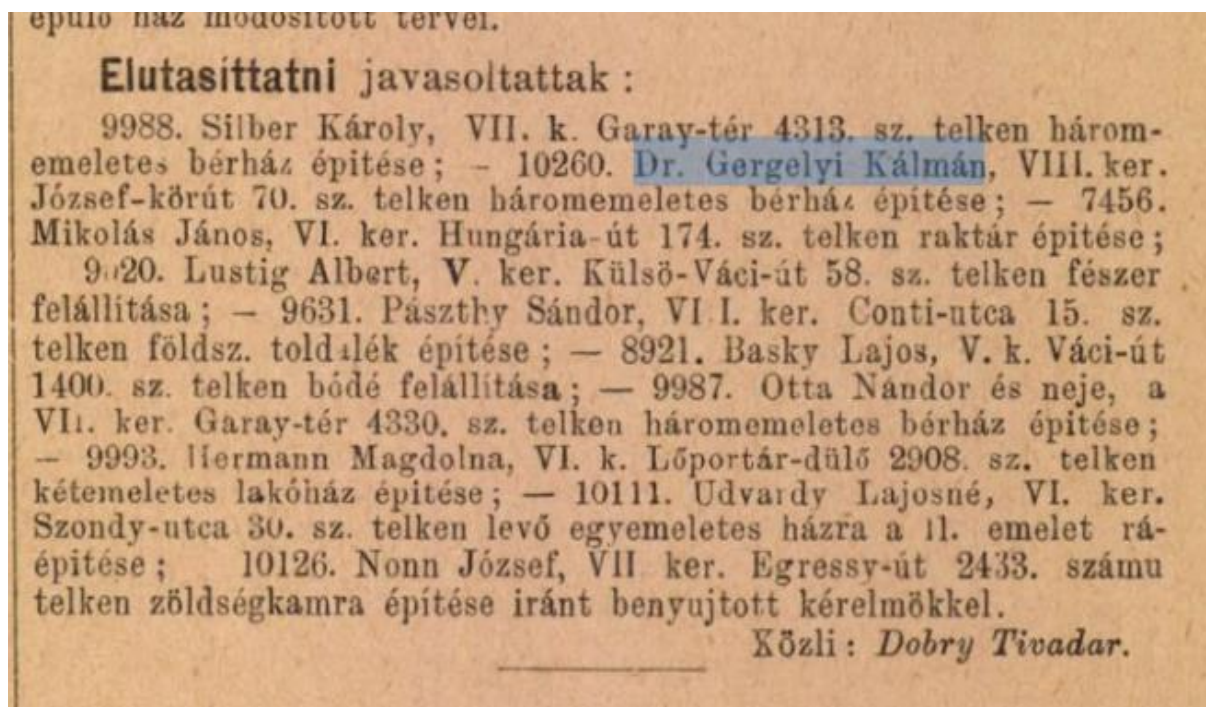
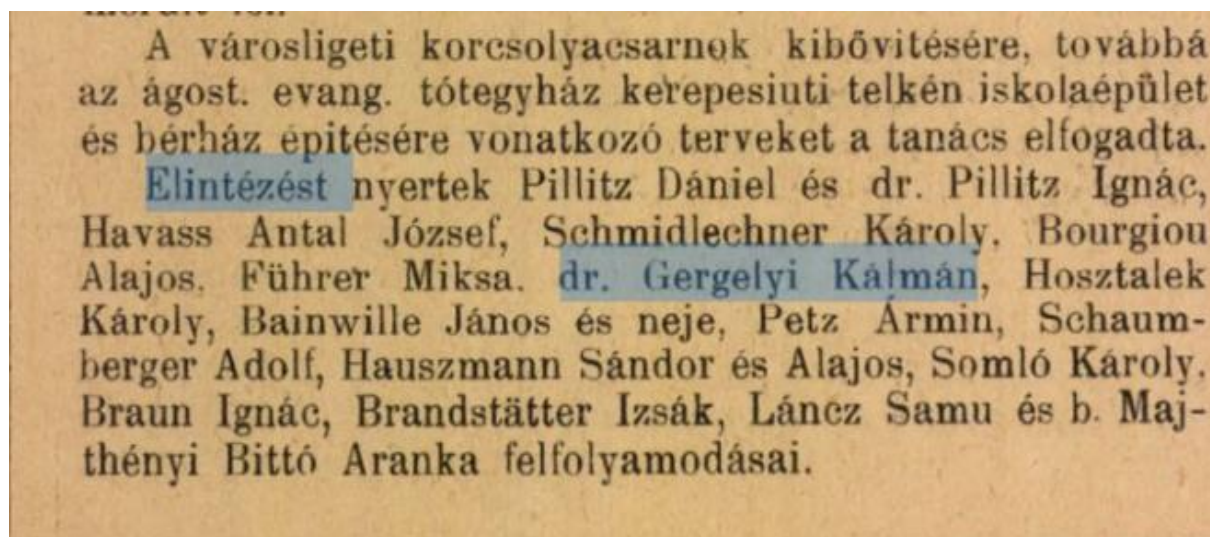

Történeti adatgyűjtés:

- Építő Ipar, 1893 (17. évfolyam, 1/835-52/886. szám)1893-03-23 / 12. (846.) szám

- Építő Ipar, 1893 (17. évfolyam, 1/835-52/886. szám)1893-04-20 / 16. (850.) szám

Építtető: Dr Gergelyi Kálmán ügyvéd

Tervező: Roszlozsnik Lukács műépítész

Kivitelező: Lemberger Alfréd építőmester

Épült: 1893. XII.14.

Budapest Főváros Levéltára –építéskori tervek

[HU BFL - XV.17.d.329 - 35645](#) | [Térképek](#) | [Hungaricana](#)

HU BFL - XV.17.d.329 - 35645

Jelzet HU BFL - XV.17.d.329 - 35645

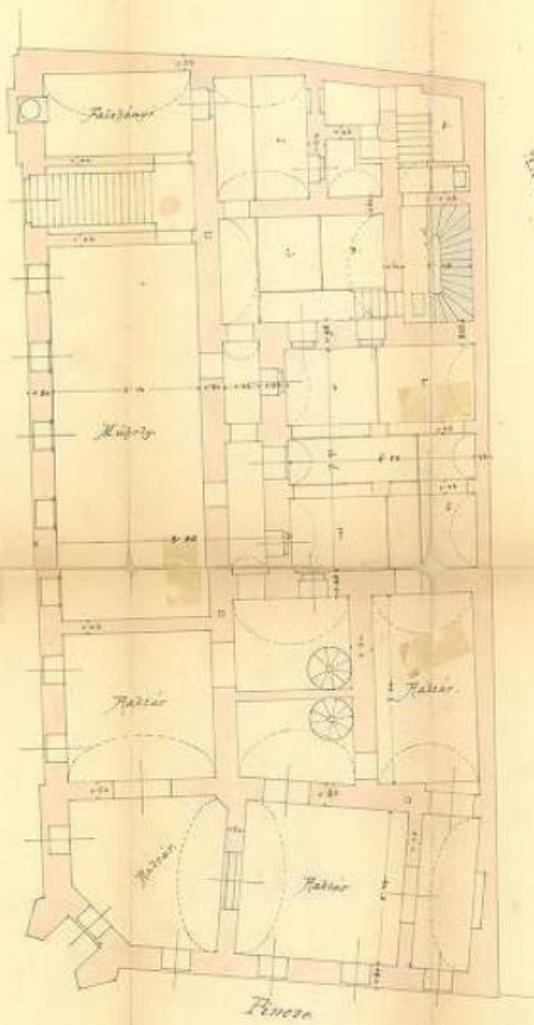

Tartalmi jellemzők **Helyrajzi szám:** 35645

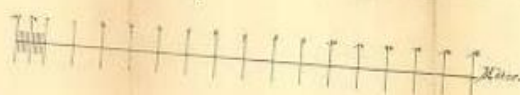
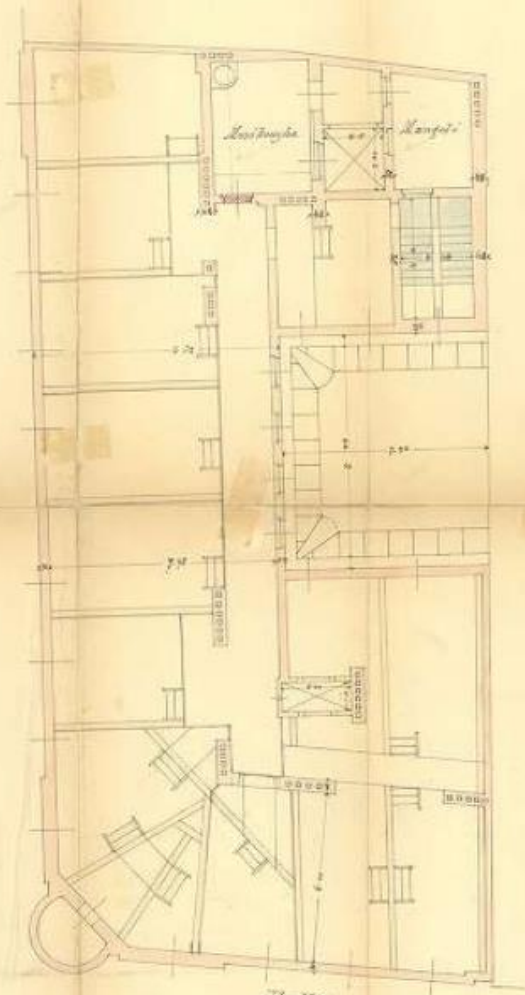

Adatbázis forrás Budapest Főváros Levéltára • [HU BFL XV.17.d.329 Építési ügyosztályok tervtára \(1873-2006\)](#) • [HU BFL XV.17.d Budapest \(székes\) főváros tervei \(1867-2006\)](#) • [HU BFL XV.17 - Tervtár](#)

Nagys. D. GERGELY KÁLMÁN ÚR bérháza.
József körút 70-az.

1:100
KÉPZŐI ISOLA
TANÍTÓKÁNTÁRSÁG

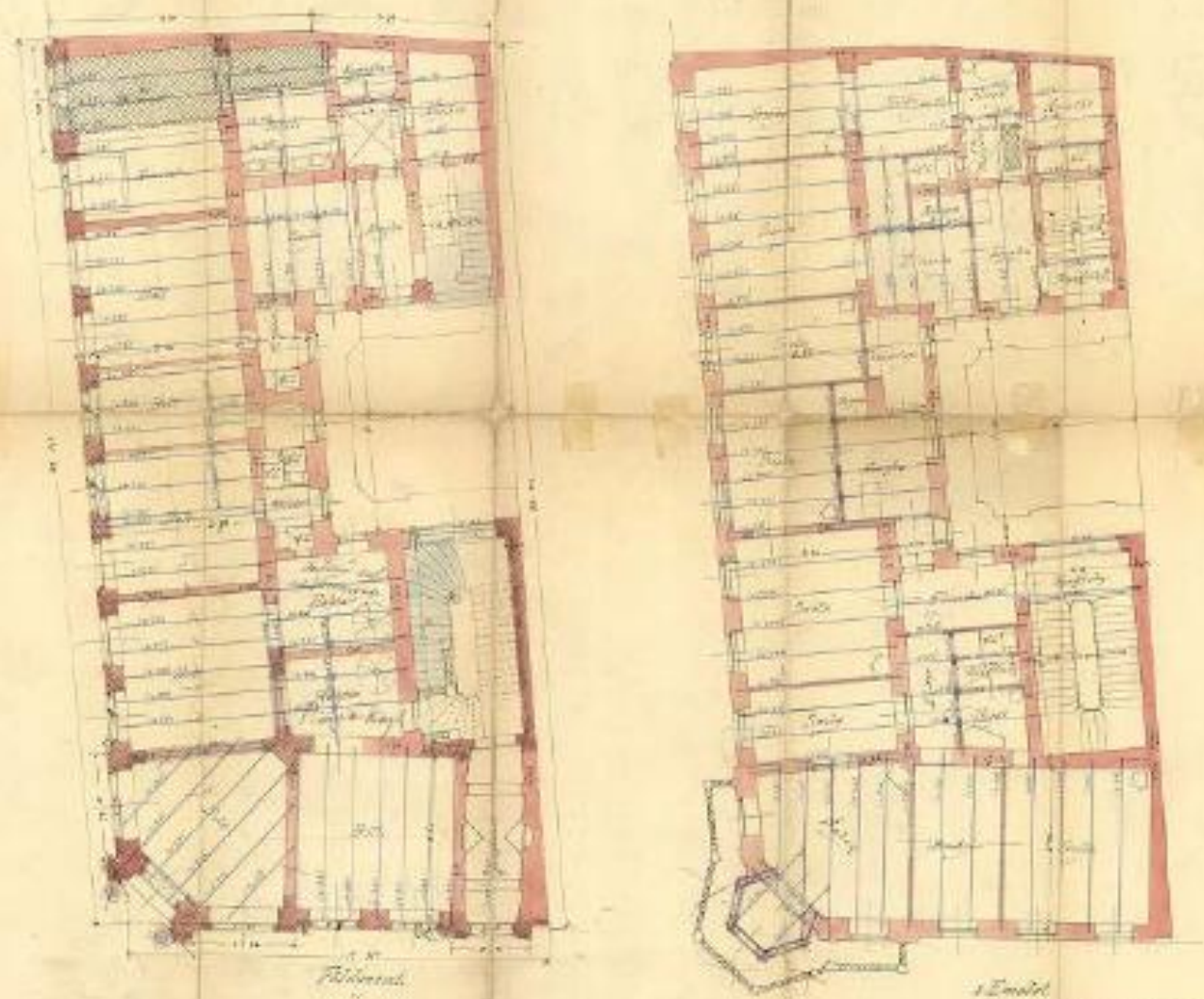

Külső
Külső
Külső
Külső

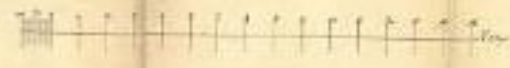
1893. évi
Külső

Nagy-IF. GERGELYI KÁLMÁN ÚR birtoka.
Létesítési körút 20. sz.

1. sz. térkép

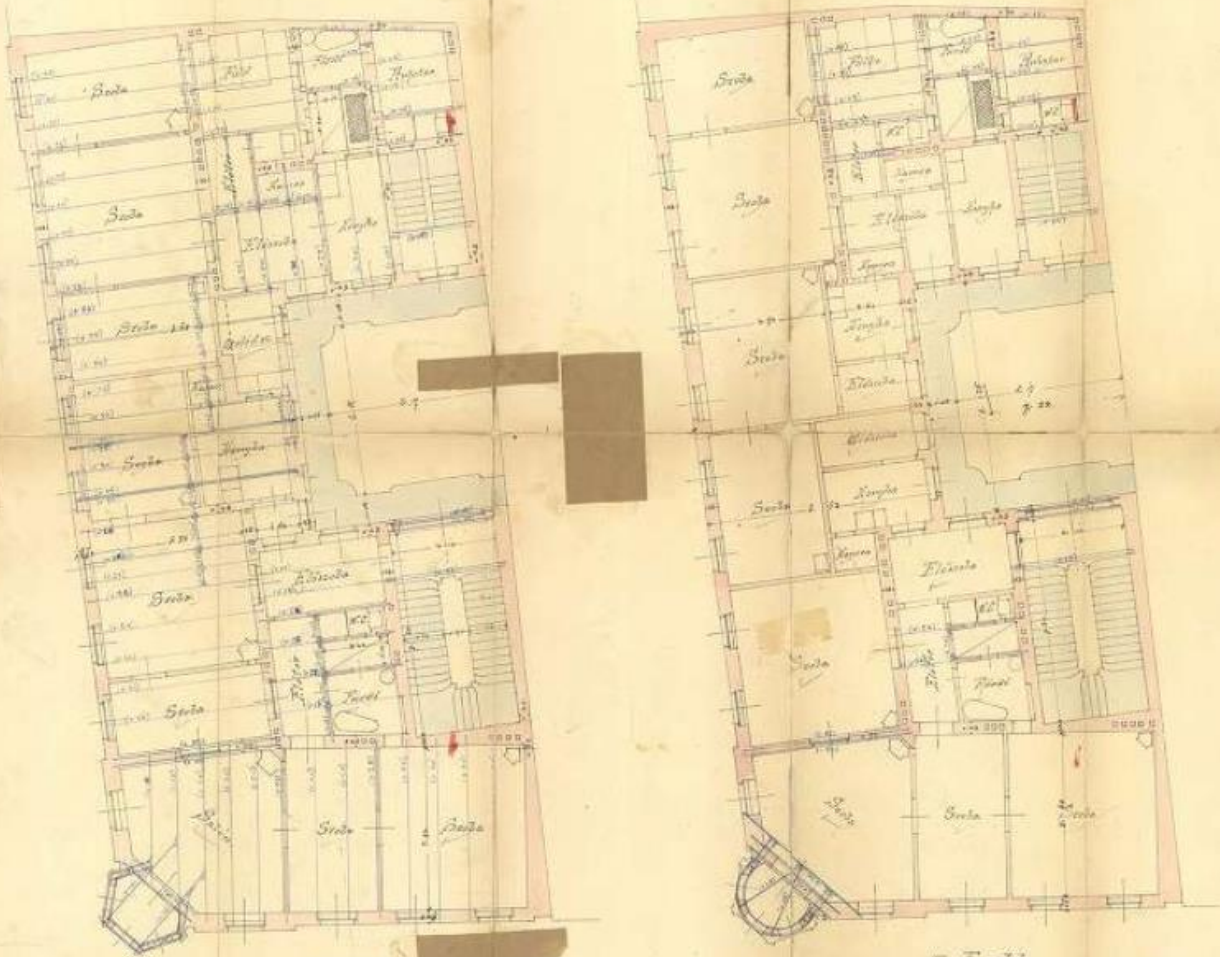
2. sz. térkép
Rajzolt 1880. évi
Méréses terv

1880. évi
Méréses terv

Nagys: **GERGELY KÁLMÁN ÚR** bérháza.

József körút 70.sz:

I. Emelet

II. Emelet

Antonió Hódosi-tertiáré
Pálffy László
építész

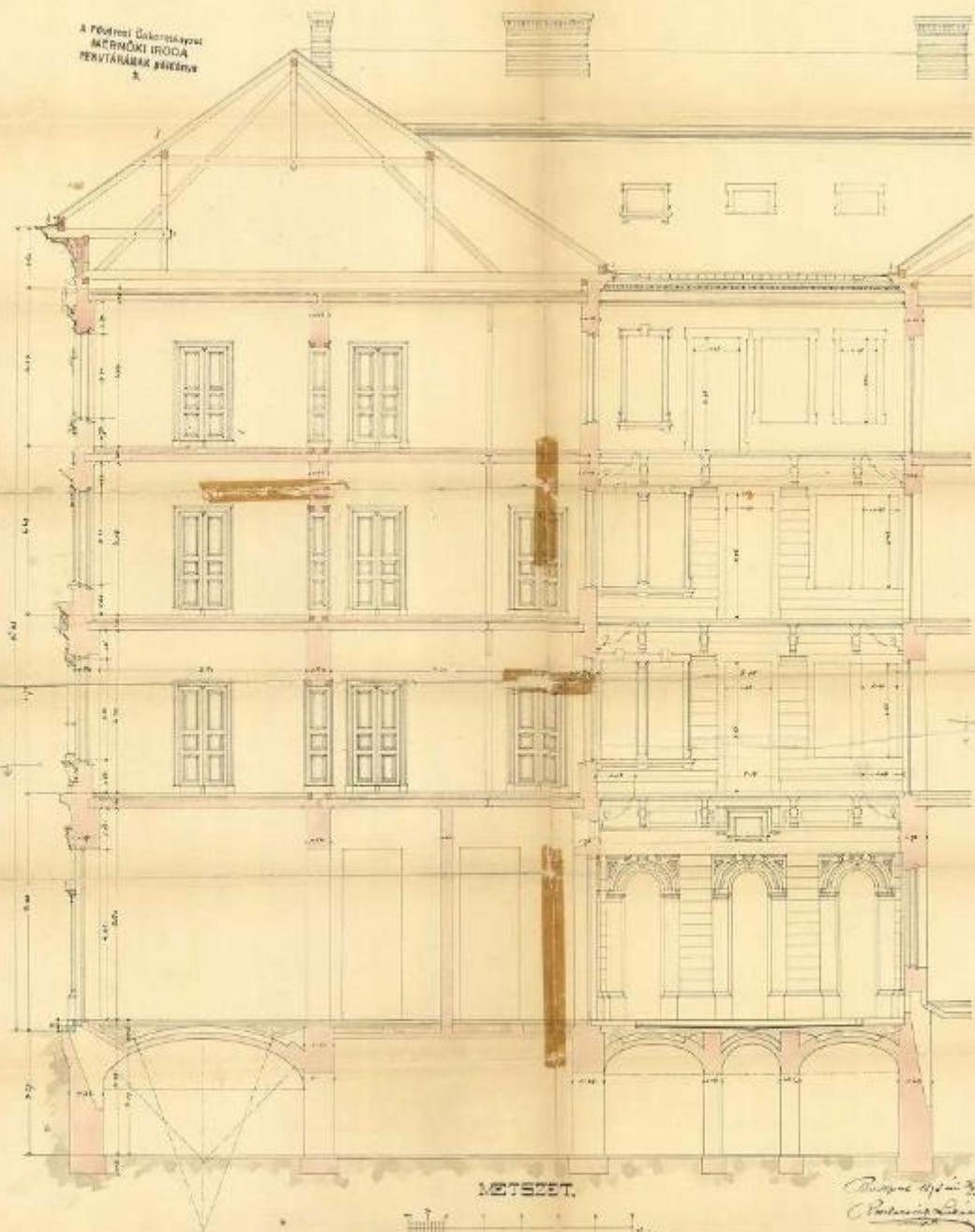
Budapest, 1874. évi
IV. 14. n.

Nagys: II. GEBELSI KÁLMÁN ÚR bérháza.

Jánosföldi téren

A földsz. lakosztály
MÉRŐKI IRODA
TÉNYTÁBARAJ PRINCÍPJA

3564

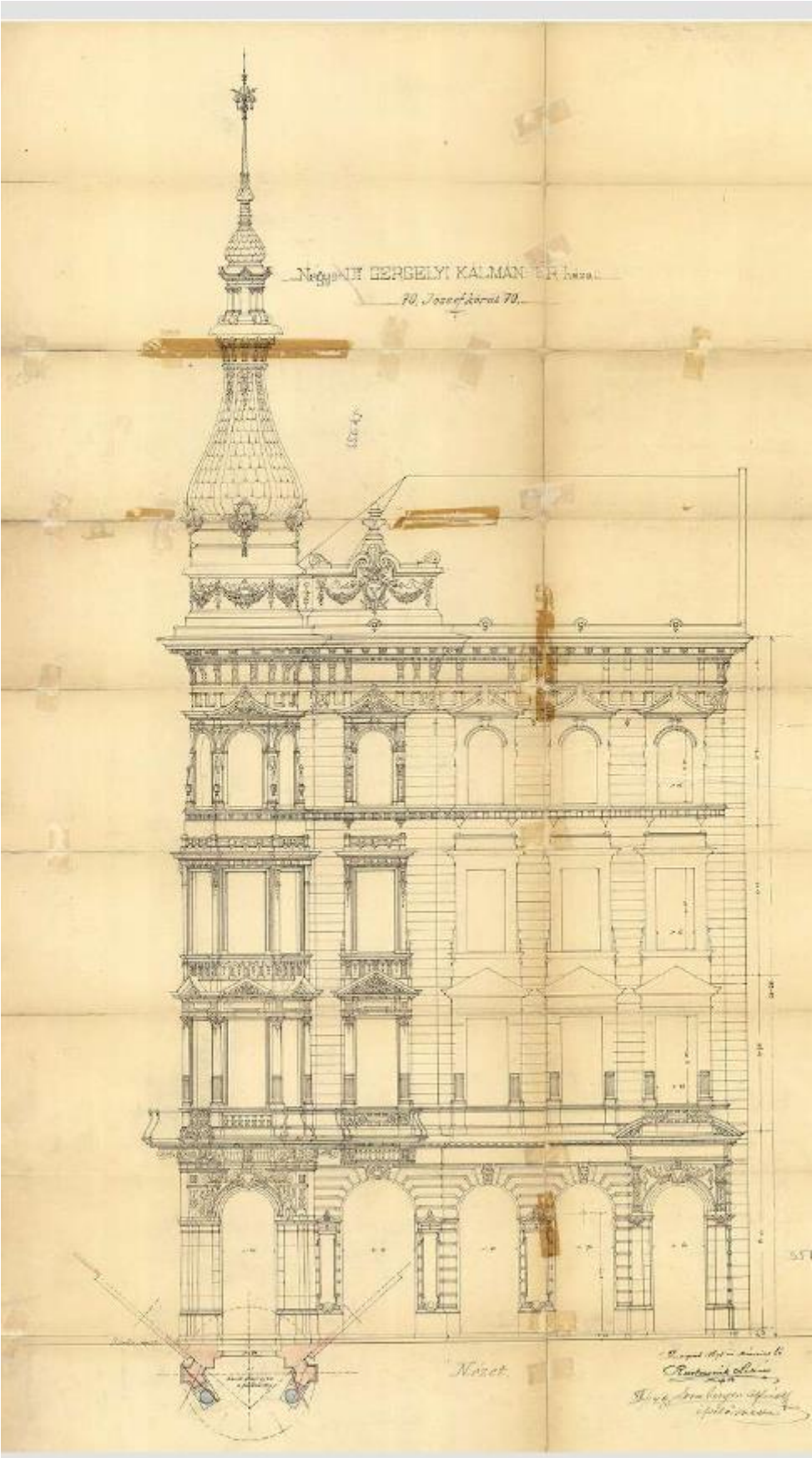

METSZET.

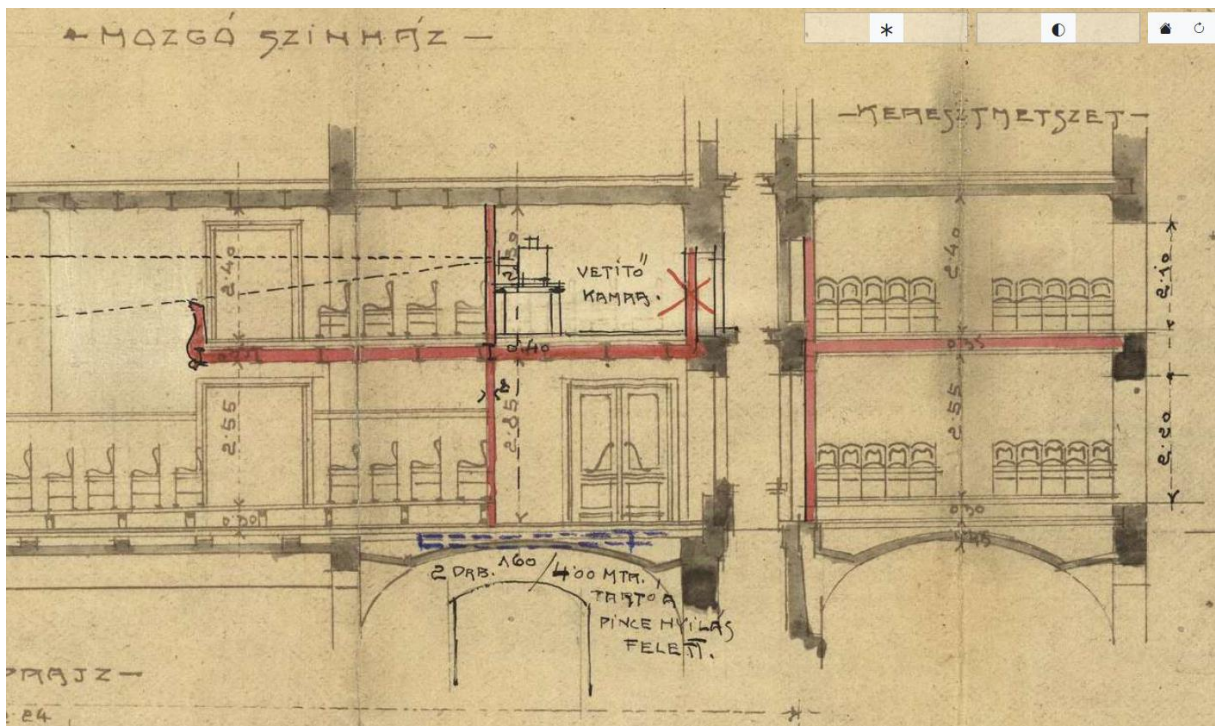
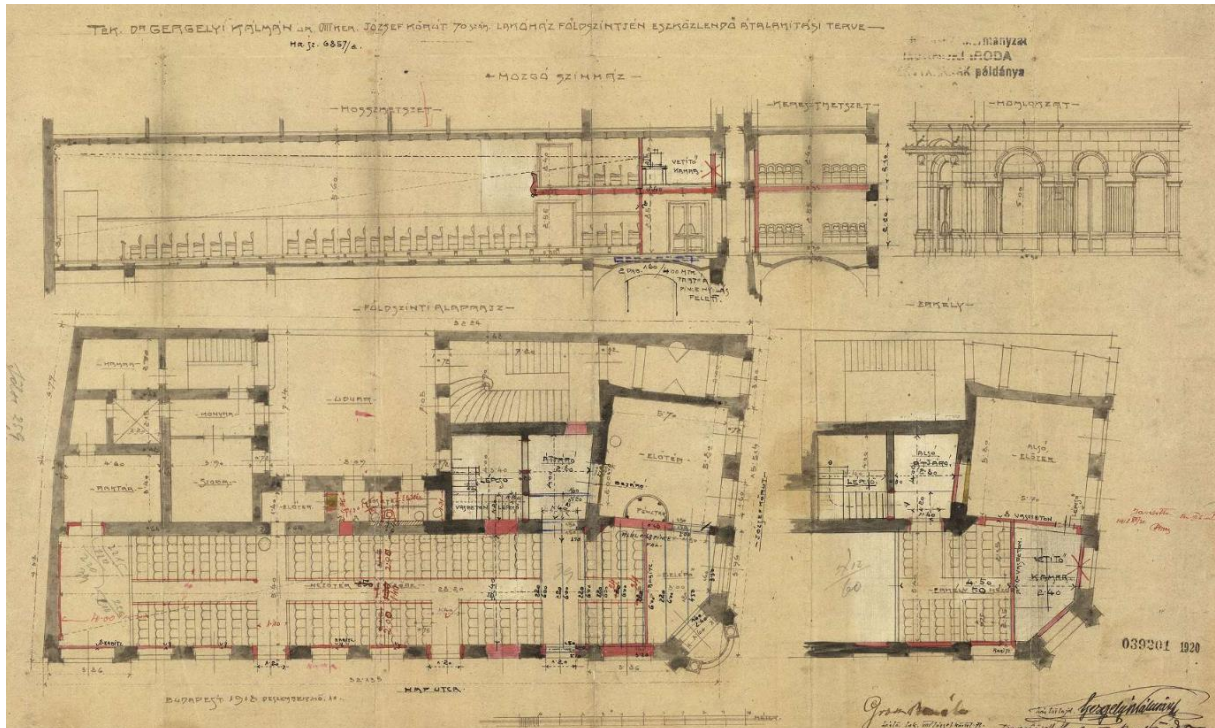
Alkotó: János F. Pataki
Levegőmérő: J. Pataki

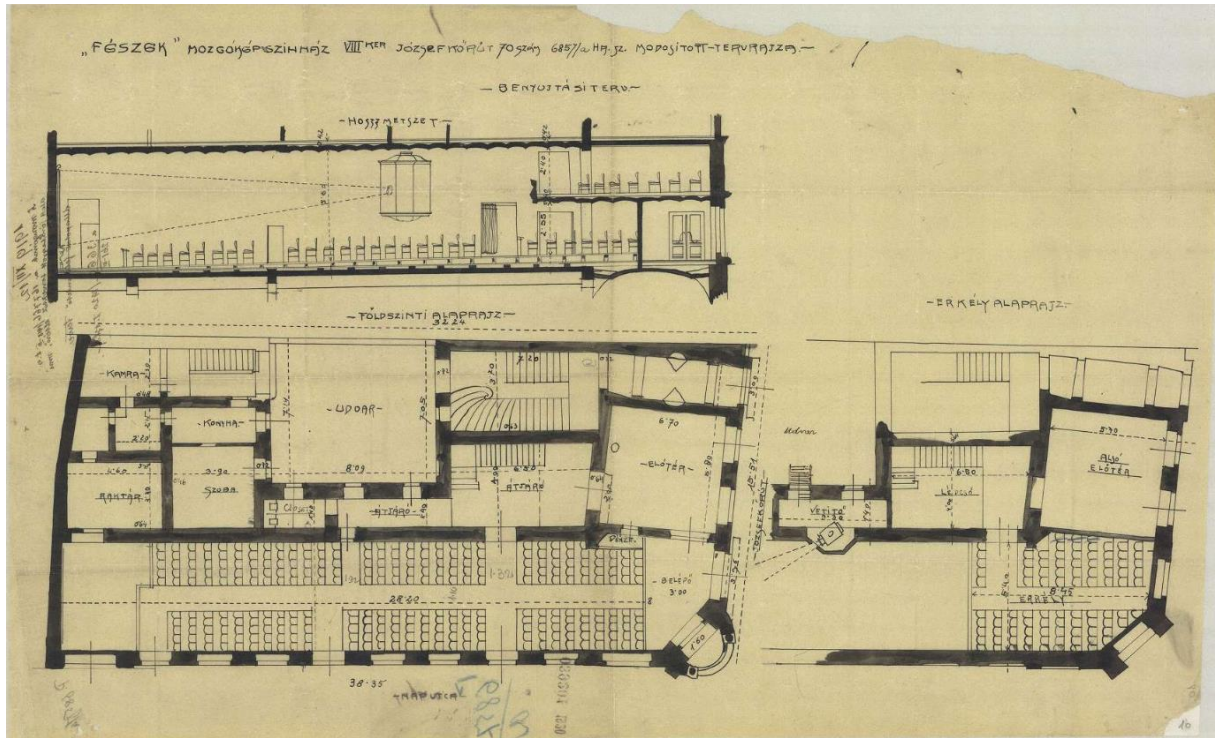

1918-20 Fészek mozgósínház terve a földszinten és mezzanin szinten. Építető: Dr Gergelyi Kálmán.

Építész: Zsobauszky Sándor? kőműves mester.

Gyűjtemény	Fortepan
Leltári szám	131431
Cím	Cím nélkül
Típus	Fotó
Leírás	József körút 70. és 72., balra a Nap utca.
Dátum	1956
Hely	Magyarország Budapest VIII.
Címkék	Budapest ;
További mezők	orig: Marics Zoltán

Gyűjtemény	Budapest Főváros Levéltára - fotók
Leltári szám	HU_BFL_XV_19_c_11_2075
Cím	Zártsoros beépítésben álló, emeletes saroképület magas tetővel
Típus	Fotó
Leírás	Kárpitos, Cipész, Szabó, Óra-ékszer, Konyhabútor Régi utcanév: József körút - Nap utca Régi házszám: 68.
Hely	Budapest VIII. József körút - Nap utca

Magyarország, Budapest VIII., Cím nélkül

Gyűjtemény

[Fortepan](#)

Leltári szám	79455
Cím	Cím nélkül
Típus	<u>Fotó</u>
Leírás	József körút - Nap utca sarok.
Dátum	1956
Hely	Magyarország <u>Budapest VIII.</u>
Címkék	<u>épületkár;</u>
További mezők	orig: Berkó Pál

Gyűjtemény	<u>Fortepan</u>
Leltári szám	93011
Cím	Cím nélkül
Típus	<u>Fotó</u>
Leírás	József körút a Csepreghy utca torkolatától a Nap utca felé nézve.
Dátum	1956
Hely	Magyarország <u>Budapest VIII.</u>
Címkék	<u>forradalom;</u>
További mezők	orig: Hofbauer Róbert

Gyűjtemény	Fortepan
Leltári szám	39812
Cím	Cím nélkül
Típus	Fotó
Leírás	József körút a Baross utca felől az Üllői út felé nézve, balra a Nap utca torkolata.
Dátum	1956
Hely	Magyarország Budapest VIII.
Címkék	forradalom ;
További mezők	orig: Nagy Gyula

Budapest 100

,1893 februárjából származnak nagyságos dr. Gergely Kálmán úr bérházának tervei. Gergelyi Kálmánt 1883-ban "*fővárosi háziúr s leányfalusi földbirtokos*"-ként említik a lapok. Nem lopta be magát házbérlői szívébe, 1906-ban így írt róla a Népszava: "*Hurokra került a főzszorás, dr. Gergely Kálmán úr, a háztulajdonosok egyletének elnöke! Ez a gyönyörűséges alak csak 40 koronával emeli fel a házbért, de negyedévenkint. Számol persze azzal a gyakran beváló körülménnyel, hogy a kiuzsorázott lakók a költözködési kellemetlenségek elkerülése miatt belenyugszanak a szemérmetlen uzsorába. Lesz ez még másképp is, elnökúr!*" (Népszava 1906. aug. 23.)

,A műépítő Roszlozsnik Lukács volt, az építőmester Lemberger Alfréd. A levéltárban talált tervrajzok szerint a pincébe 4 raktárt, nagy műhelyt és falehányót terveztek. A padlásán mosókonyha és mángorló kapott helyet.

,A földszintre eredetileg 6 boltot (egy részüket raktárral, más részüket WC-vel) terveztek. A Nap utca felől a hátsó traktusban "bemenet", kocsiszín, istálló, nyeregkamra és a kocsis szobája szerepelt a tervekben. Aztán egy kéz (nem tudni, mikor) ceruzával a boltok és a raktárak helyére ezeket írta ceruzával: kávéház, kávéskonyha, játszószoza.

,Az első emeleten csak két lakás volt. A körüti saroklakás volt a legelőkelőbb, a következő helyiségekből állt: 4 szoba, boudoir, salon (az erkélyes sarokszoba), WC, fürdő, konyha, kamra és cselédszoza. A másik, kisebb és csak a Nap utcára néző lakás állt: 3 szoba, fürdő, előszoba, WC, ruhatár, fürke.

,A második és harmadik emeletek alaprajza nagyjából hasonló. A lépcsők rajza is fennmaradt, a lépcsőfordulókat "nyughelynek" nevezték.

,A díszes bérház tetején torony állt, kis kupolával, hasonlóan az utca másik sarkán (József körút 68.) álló épülettel. Nem tudni, mikor semmisült meg, valószínűleg a II. világháború után. Annyi biztos, hogy a szomszédos kupola 1956-ban még megvolt.

,A tervezett boltok valószínűleg soha nem nyíltak meg a földszinten, hiszen 1894-ben már kávéház működött itt, amely ezekben az években gyakran cserélt gazdát. Hiába esedeztek szíves pártfogásért a hírlapok hasábjain az új tulajdonosok. Hiába volt az egészségjeli nyitvatartás, hiába a cigányzene, akár Toll Jancsi, akár Csóka Józsi, akár *"a közkedvelt, szerte híres Kis Munci"* húzta. 1905 végén már a Fodor mulató működött a kávéház helyén. A tulajdonost Fodor Frigyesnek hívták. 1909-ben pedig a Budapest Mulató, tulajdonosai a Szende testvérek, akik *"profitdühükben"* képesek voltak *"bércsonkító kávéslányokat alkalmazni"*.

,1918-ban Gergelyi Kálmán és Grósz Bernát földszinti helyiségeinek mozgófénykép helyiség céljára való átalakításának terve fennmaradt a levéltárban: kívül díszes bejárat, felette kis tető. Belépve előtér és pénztár, ahonnan a nézőterre és egy lépcsőn át lehetett feljutni az erkélyre. A Tanácsköztársaság azonban közbeszólt és nem Gergelyi, hanem a proletariátus nyitott itt mozit. Nem is akármilyet, hanem az első Vörös Mozit, 1919 áprilisában. Néhány hónap múlva, a bukás után végre jöhetett Gergelyi úr és a mozi ekkor kapta a Fészek nevet. 1929-ben már bizonyosan Rottenberg Rezső volt a tulajdonos (aki ugyanebben az évben átvette a Pátria filmszínház vezetését is), aki 1930-tól már hangosfilmeket vetített a Fészek Moziban. Rottenberg Dezsőnek és bérlőtársának, Kormos Oszkárnak azonban nagyratörő tervei voltak és ezzel 1935-ben befellegzett a Fészeknek a Nap utca és a József körút sarkán. Élt 16 évet.

,1961-ben a Képcsarnok Mednyányszky terme volt a földszinten. 1966-ban már Pór Bertalan teremként szerepelt. [*"Ízlés. Hangulat. A képzőművészeti alkotás a kulturált otthon díszé."* (Budapest, 1966. IV. évfolyam 5. szám)] A hetvenes évektől

Józsefvárosi Galéria néven működött, majd a **Budapest Galéria** Józsefvárosi Kiállítóterme volt. Ma a Józsefvárosi Galéria és Rendezvényközpont működik itt.

- *Helyrajzi szám:*
35645

Kiss Eszter

József körút 70. (Nagykörút 20. vagy Nap utca 1.)

Tervek, építészek, tulajdonosok

1893 februárjából származnak nagyságos dr. Gergelyi Kálmán úr bérházának tervei. A műépítő Roszlozsnik Lukács volt, az építőmester Lemberger Alfréd. Az építésről és az építőmesterről nem sok mindent lehet megtudni. Roszlozsnik Lukács az Andrássy út 51-ben lakott, és 1903-ban, 49 évesen halt meg. Lemberger Alfréd építőmester a Lemberger S. és fiai cég tagja volt: apja, Samu építőmester és fakereskedő; testvére, József építési vállalkozó és fakereskedő. A levéltárban talált tervrajzok szerint a pincébe 4 raktárt, nagy műhelyt és falehányót terveztek. A padláson mosókonyha és mángorló kapott helyet. A földszintre eredetileg 6 boltot (egy részüket raktárral, más részüket WC-vel). A Nap utca felől a hátsó traktusban „bemenet,” kocsiszín, istálló, nyeregkamra és a kocsis szobája szerepelt a tervekben. Aztán egy kéz (nem tudni, mikor) ceruzával a boltok és a raktárak helyére ezeket írta ceruzával: kávéház, kávékonyha, játszó(?)szoba. Az első emeleten csak két lakás volt. A körúti saroklakás volt a legelőkelőbb, a következő helyiségekből állt: 4 szoba, boudoir, salon (az erkélyes sarokszoba), WC, fürdő, konyha, kamra és cselédszoba. A másik, kisebb és csak a Nap utcára néző lakás állt: 3 szoba, fürdő, előszoba, WC, ruhatár, fülke. A második és harmadik emeletek alaprajza nagyjából hasonló. A lépcsők rajza is fennmaradt, a lépcsőfordulókat „nyughelynek” nevezték. A díszes bérház tetején torony állt, kis kupolával, hasonlóan az utca másik sarkán (József körút 68.) álló épülettel. Nem tudni, mikor semmisült meg, szerintem a II. világháború után. Annyi biztos, hogy a szomszédos kupola 1956-ban még megvolt – egy ideig (ld. FORTEPAN). Az engedélyt Budapest Fő- és Székváros Tanácsa először megtagadta, mert „az udvarnak területe nem bír a szabályokban megkívánt beépítendő terület 15%-ával.” A fellebbezésre azonban 1893. április 30-án az engedély megadatott. 1894-ben az épülő házat egy „borzasztó esés” miatt a lapokban is megemlézték: „Viater János 25 éves napszámos tegnap este a József körút 70. sz. alatt épülő ház II. emeleti állványáról saját vigyázatlansága következtében az út kövezetére zuhant. A szerencsétlen ember csodálatos módon csak jobb lábát törte el, de valószínű, hogy belső sérüléseket is szenvedett. Most a dologházi kórházban ápolják.” (Fővárosi Lapok 1894. jan. 17.) A jelenleg itt álló bérház előtti épületről kiderült, hogy annak tulajdonosa szintén Gergelyi (máshol Gergely) Kálmán, Grósz Mór és utóbbi neje voltak. Noha a környéken már több bérpalota állt abban az időben, ez a ház rendkívül rossz állapotban lehetett és „szépészeti szempontból kifogás alá esett.” Ráadásul 1892-ben „a VIII. ker. járványbizottság e cigányok által lakott házban számos közegészség- és köztisztaság-ellenes dolgot tapasztalván, a lakókat kitelepítette s a háznak, közbiztonsági szempontból is, további használatát eltiltotta.” Végül a házat le kellett rombolni, s ennek helyén épült a mai. Gergelyi Kálmánt 1883-ban „fővárosi háziúr s leányfalusi földbirtokos”-ként említik a lapok. Nem lopta be magát házbérlői szívébe, 1906-ban így írt róla a Népszava: „Hurokra került [...] a főzszorás, dr. Gergely Kálmán úr, a háztulajdonosok egyletének elnöke! Ez a gyönyörűséges alak csak 40 koronával emeli fel a házbért, de — negyedévenként. Számol persze azzal a gyakran beváló körülménnyel, hogy a kiuzsorázott lakók a költözködési kellemetlenségek elkerülése miatt belenyugszanak a szeméretlen uzsorába. Lesz ez még másképp is, elnökúr!” (Népszava 1906. aug. 23.) Ő maga valószínűleg soha nem lakott ebben a házban, viszont lánya, Gergelyi Paula (dr. Bezilla Nándorné) igen. Egy újsághír említi, hogy 1917-ben is még Gergelyi Kálmán volt a háztulajdonos. További adatokat véletlenszerűen találtam a tulajdonosváltásokról: 1934-ben Dr. Szabó Istvánné és birtoktársairól Jakobovics Sándorra (FK 1934. okt. 26.) szállt, majd Jávor Sándorról (ő lehet akár az előbbi Jakobovics is, csak már magyarosított) 4/ 5 része Pál László és birtoktársaira. (FK 1937. okt. 19.) Hogy a háború milyen

nyomokat hagyott az épületen, nem tudni. 1956 a fotók tanulsága szerint iszonyatos károkat okozott az épületnek: a padlás és a harmadik emelet megsemmisült, a második és az első emeleti saroklakás beomlott. 1958-ban sortatarozáson ment át.

A földszint különböző funkcióváltásai

1. Kávéház, mulató, kabaré

Valószínűleg soha nem is nyíltak meg azok a boltok a földszinten, hiszen egy 1894-ben már kávéház működött: „A t. c. közönség, valamint barátaim és ismerőseimnek van szerencsém tudomásukra juttatni, hogy folyó hó 20-án, az új kor igényeihez méltóan berendezett 'Jókai' kávéházamat Budapest VIII., József körút és Nap utca sarkán megnyitom. A legjobb italok, kiváló hidegkonyha kiszolgáltatása és a legolvasottabb hírlapok tartása által, valamint pontos és figyelmes kiszolgálás által t. c. vendégeim jó indulatát igyekszem majd kiérdemelni. Teakedvelőknek üzletemben valódi orosz theát szolgáltatók az itteni 'Karaván társaságtól', minden adagot közvetlen a 'Samovár'-ból valódi orosz szokás szerint. Tisztelettel Stiaszny Lenke.” (BH 1894. jan. 18.)

De nem bizonyult hosszú életűnek, mert szeptemberben már árverezték Stiaszny Lenke (vagyis Stiaszny Alajosné Sperl Lenke) ingóságait. (PH 1894. szept. 27.)

A kávéház ezekben az években gyakran cserélt gazdát. Hiába esedeztek szíves pártfogásért a hírlapok hasábjain az új tulajdonosok. Hiába volt az egészségjeli nyitvatartás, hiába a cigányzene, akár Toll Jancsi, akár Csóka Józsi, akár „a közkedvelt, szerte híres Kis Munci” húzta. Nehéz soruk lehetett valóban, ezért történhetett az is, hogy: „Jablonszky Aladár, a Jókai- kávéház volt tulajdonosa elsikkasztotta a fizetőpincérének ötszáz forintos kaucióját s ezért a rendőrség annak idején letartóztatta. Két napig volt a rendőrség rabja s ez idő alatt teljesen magába szállt. Megígérte, hogy visszaadja a fizetőpincérének a kaucióját s bár nehezebbre esett, beváltotta a szavát. Ezzel azonban a köztük fölmerült ügynek csak magánjogi részét intézte el. A sikkasztás hivatalból lévén üldözendő, Jablonszky a vádlottak padjára került. Védője Fried Vilmos dr. volt, a ki azt vitatta, hogy az ötszáz forint nem volt kaució, mert a pincér megengedte Jablonszky-nak, hogy pillanatnyi pénzzavarán segítsen vele. És a mi fődolog, később hiány nélkül visszafizette az adósságot. A törvényszék fölmentette a vádlottat.” (BH 1897. szept. 1.)

Bár 1901-ben Diadal-ra cserélték a kávéház nevét, Jókai írói kultusza bizonyára csak az új tulajdonosok között hagyott alább. Megjegyezhetjük a nevüket is: Szigeti F. és Licht Károly. (BH 1901. okt. 30.)

1905-ben azonos név alatt már Tepli Nándor működtette a Diadalt, ahol mozgókép-vetítéseket is tartottak: „T. Munkásbarátaim! Ne mulassza el senki Önök közül a remek mozgófénykép sorozataimat kedves családjukkal megtekinteni. Megérkezett újdonság: A munkásleány tragédiája, Szergiusz nagyherceg meggyilkolása — és a legújabb háború felvételek. Kítűnő tisztelettel TEPLI NÁNDOR, József körút 70.” (Népszava 1905. ápr. 23.)

Tepli úr mindig a legfrissebb vetített képeket adta: „Most megérkezett újdonságok! Látható a nagy sztrájk egész terjedelmében és a katonaság megtámadja a népet, azonkívül legújabb felvételek az orosz-japán háborúból és több újdonság. Különösen említésreméltó MÉHKAS-BALLET, színezve, Párizs legnagyobb szenzációja. Számos látogatást kér, hazafias üdvözléssel Tepli Nándor, József körút 70. Diadal kávéház.” (Népszava 1905. jún. 11.)

1905 végén már a Fodor mulató működött a kávéház helyén. A tulajdonost Fodor Frigyesnek hívták. 1909-ben pedig a Budapest Mulató, tulajdonosai a Szende testvérek, akik „profitdühükben” képesek voltak „bércsonkító kávéslányokat alkalmazni”. Itt a bizonyíték: „A budapesti kávéfőzők szervező bizottsága a következő fölhívást intézi az elvtársakhoz: Budapest szervezett munkásai! Elvtársak! A budapesti kávéházak tulajdonosai profitdühükben az utcára dobják munkásaikat és helyettük szervezetlen alakokat s bércsonkító kávéslányokat alkalmaznak. Ne támogassatok tehát olyan üzleteket, ahol a ti pénzeteken harcot folytatnak a munkások ellen! Ilyen üzletek egyelőre a következők: Budapest (József körút és Nap utca sarok), Rémi (József körút), Múcsarnok (Andrássy út és Vörösmarty utca sarok), László (Aradi és Izabella utca sarok), Merkúr (Vörösmarty és Szondy utca sarok), Modern (Eskütér).” (Népszava 1909. febr. 13.)

1911-ben Schlésinger Bernát és Simon vették át a kávéházat. 1915-ben Alhambra néven varietémulató nyílt benne.

2. Mozgókép-színház

1918-ban Gergelyi Kálmán és Grósz Bernát földszinti helyiségeinek mozgófénykép helyiség céljára való átalakításának terve fennmaradt a levéltárban: kívül díszes bejárat, felette kis tető. Belépve előtér és pénztár, ahonnan a nézőterre és egy lépcsőn át lehetett feljutni az erkélyre. A Tanácsköztársaság azonban közbeszólt és nem Gergelyi, hanem a proletariatus nyitott itt mozit. Nem is akármilyet, hanem az első Vörös Mozit, 1919 áprilisában: „Csütörtökön délután a József körút és Nap utca sarkán megnyílik az első fővárosi Vörös Mozi, amelyet a proletariatus, a Társadalmosított Központi Mozgóképzemek Központi Üzemvezető Tanácsa nyit meg. Ez az első mozi, amely már a megnyitás pillanatában mentes minden tőkés érdektől. A Vörös Mozi fölvatása ennél fogva jelentős ünnepe lesz a magyar mozgógépszakma szocializálásának történelmében. A megnyitó-előadáson Paulik Béla politikai biztos mond ünnepi beszédet, Lóth Ila és Margitay Gyula pedig alkalmi szavazatokkal emelik majd az előadás művészi nívóját. Ezenkívül bemutatásra kerül a 'Kölcsönkért élet' című négyfőlvonásos társadalmi dráma. A megnyitó-előadás fél 4 órakor, a későbbi előadások pedig 6 és 8 órakor kezdődnek.” (Népszava 1919. ápr. 24.)

Lóth Iláról régi képeslapot ld. Néhány hónap múlva, a bukás után végre jöhetett Gergelyi úr és a mozi ekkor kapta a Fészek nevet: „valósággal kis ünnepség számba ment e hét elején a József körút 70. szám alatti Fészekmozgó megnyitó előadása. Zsúfolt nézőtér tapsolt minden előadáson a szenzációs Sundal című filmnek, amely egyébként egész héten táblás házakat vonzott a megnyitás óta. A megnyitás estéjét még emelte Sík Rezső előadott prológja s külön szenzációja volt a második előadásnak, hogy a főszereplő Gombaszögi (Frida-K.E.) is megjelent a nézőtéren. A kitűnő társadalmi darabot, mely Lajthay Károly művészi rendezését dicséri, állandóan lebilincselte figyelemmel kísérte végig a közönség.” (SzÉ 1919. 33-34. sz.)

A Sundal egyébként Hatvany Lili filmdarabja volt, a főszerepben tehát Gombaszögi Fridával, játszott benne Gombaszögi Ella és Lukács Pál is. (Küldök egy réges-rég letöltött plakátot a Sundalról. Hogy lehet-e használni, azt nem tudom. Forrás a képen: kepkönyvtar.hu. És fotó Gombaszögi Fridáról és Lukács Pálról a hungaricanaról) 1925-ben felújították, a tervező és kivitelező Herczeg Ernő építőmester volt a Nap utca 25-ből: „a gyönyörű, új portállal, valóságos világvárosi külsővel ezen a héten nyitja meg a kapuit a pazarul átalakított, megnagyobbított Fészek-mozi. A József körút 70. alatt Budapest egyik legszebb másodhetes mozija fogja szórakoztatni a közönséget, amelyik talán még szívesebben jár majd ezentúl a legbarátságosabb Fészekbe, mint eddig. Az ünnepélyes megnyitó előadáson a francia kinematográfia hatalmas, művészi alkotása, a J'accuse! szerepel, amelynek vadonatúj, teljes példánya most is igaz gyönyörűséget fog okozni mindenkinek, aki csak megnézi majd a filmet.” (SzÉ 1925. 33. sz.)

A levéltári anyag szerint a mozgó befogadóképessége a földszinten 290 fő, az erkélyen 73 fő volt. 1929-ben már bizonyosan Rottenberg Rezső volt a tulajdonos (aki ugyanebben az évben átvette a Pátria filmszínház vezetését is), aki 1930-tól már hangosfilmeket vetített a Fészek Moziban. Rottenberg Dezsőnek és bérlőtársának, Kormos Oszkárnak azonban nagyratörő tervei voltak és ezzel 1935-ben befellegzett a Fészeknek a Nap utca és a József körút sarkán. Élt 16 évet.

Rottenbergék ugyanis megszerezték a belügyminisztérium engedélyét, hogy a Fészek Mozsínházat a Kálvin térre helyezhessék át. Ez a valóságban egy teljesen új mozipalota építését jelentette: megállapodtak a Magyar-Holland Biztosító Társasággal, hogy a vállalat Üllői út 2-4. szám alatt levő hatalmas palotájának udvarán 4-500 személyes modern berendezésű, erkélyes mozit építenek (BH 1935. ápr. 13.).

A nevet sem tartották meg, így 1935 decemberében Savoy Moziként nyitott a pesti oldal első, kizárólag hangosfilm-bemutatásra készült mozsínháza (BH 1935. dec. 11.). 2014-ig működött, akkor bezárt.

3. Ipartestületi Színház

1947-ben a bérházat a Budapesti Lakatosok (másik dokumentumon Lakosok⁹) Ipartestülete (VII. Nyár utca 6.) megbízásából testületi székházzá alakították. Egyelőre a pince egy részét, a földszintet, a félemeletet és az első emeletet akarták elfoglalni. A terveket ifj. Dümmerling Ödön okl.építész, műegy. adj. készítette.

4. Képcsarnok, kiállítóterem

1961-ben a Képcsarnok Mednyánszky terme volt a földszinten. 1966-ban már Pór Bertalan teremként szerepelt. „Ízlés. Hangulat. A képzőművészeti alkotás a kulturált otthon díszé.” (Budapest, 1966. IV. évfolyam 5. szám) A hetvenes évektől Józsefvárosi Galéria néven működött, majd a Budapest Galéria Józsefvárosi Kiállítóterme volt. Ma Józsefvárosi Galéria és Rendezvényközpont.

Az épületben működött, bár nem mindegyikről tudjuk, pontosan melyik helyiségben: Magyar Község c. folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala. A felelős szerkesztő Himfy Géza, a kiadótulajdonos dr. Bezsilla Nándor volt. (1914) VIII. ker. Atlétikai Club (FK 1928. jún. 29., egy bizottsági előterjesztésből derül ki a klub címe)

A Józsefvárosi Keresztény Gazdasági és Szociális Párt, a párthelyiség az I. em. 1. szám alatt volt (BH 1928. nov. 17.)

Az Országos Baross Gábor Kör Országos Központja (Pesti Hírlap 1938. febr. 26.)

1938-tól a Fővárosi Könyvtár 9. számú fiókkönyvtára (a Bakáts tér 3. szám alatt lévő helyiségeiből költözött ide. BH 1938. júl. 3.), mely még 1945-ben is a házban működött (FK 1945. máj. 1.)

1956-os fotó a József krt. 70-ről és 72-ről a Honismeret 2006-os számában.